

ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
TENDERS REVIEW AUTHORITY

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 81-83, 2ο όροφο, Τ.Θ. 24820, 1304 Λευκωσία
Τηλ.: 22445100, Φαξ: 22445107, Email: tra@aap.gov.cy, Web: www.tra.gov.cy

Προσφυγή Αρ. 25/2020

Μεταξύ:

NICOLAOU & KONNIDES LLC

Αιτητών

v.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Αναθέτουσας Αρχής

**Αναθεωρητική Αρχή
Προσφορών**

Έφη Παπαδοπούλου, Πρόεδρος
Λοΐζος Κάππας, Μέλος
Σόλων Παπαθεογάρους, Μέλος
Γιώργος Αναστασίου, Μέλος
Δήμος Θωμά, Μέλος

Αιτητές:

NICOLAOU & KONNIDES LLC

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Μάριο Γεωργίου, Δικηγόρο για Σωτήρη Δράκο ΔΕΠΕ

Αναθέτουσα Αρχή:

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Μύρια Αγαθοκλέους, Δικηγόρο για Γιώργο Παμπορίδη ΔΕΠΕ
2. Γιάννο Βακανά, Πολιτικό Μηχανικό, Εκπρόσωπο Αναθέτουσας Αρχής

Ημερομηνία έκδοσης Απόφασης: 15 Ιανουαρίου, 2021

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο αποκλεισμός της προσφοράς των Αιτητών, από το Διαγωνισμό με αρ. ΥΔΠ(3)/005/2020 και τίτλο «*Παροχή Ολοκληρωμένων Υπηρεσιών Επιμετρητή Ποσοτήτων για το Έργο Ανέγερσης των Φοιτητικών Εστιών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου στη Λεμεσό*» και η κατακύρωση του στην Κοινοπραξία Ευθύμιος Ανδρέου – Σωτήρης Νικολάου – Χαρίλαος Κυπρίδης («ο Επιτυχών») είχε ως αποτέλεσμα την καταχώρηση της παρούσας προσφυγής.

Ο πιο πάνω διαγωνισμός προκηρύχθηκε από το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου («η Αναθέτουσα Αρχή»), στις 18.06.2020 μέσω του Ηλεκτρονικού Συστήματος Σύναψης Συμβάσεων (e-procurement) με κριτήριο επιλογής την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής. Ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών ορίστηκε η 20.07.2020. Συνολικά υποβλήθηκαν 6 (έξι) προσφορές.

Η Επιτροπή Αξιολόγησης μετά από αξιολόγηση των προσφορών ομόφωνα εισηγήθηκε στην Επιτροπή Προσφορών και Αγορών την κατακύρωση του Διαγωνισμού στον Επιτυχόντα η προσφορά του οποίου ήταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη, μετά την τεχνική και οικονομική βαθμολογία, για το ποσό των €180.000.= μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. Προηγουμένως επειδή η προσφερόμενη τιμή ήταν κατά 43,75% χαμηλότερη της εκτιμηθείσας δαπάνης, ζήτησε από τον Επιτυχόντα γραπτή επιβεβαίωση ότι με την τιμή της προσφοράς του

μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του διαγωνισμού. Ο Επιτυχών επιβεβαίωσε ότι η τιμή της προσφοράς του έχει εξεταστεί και είναι ικανοποιητική.

Η Επιτροπή Προσφορών και Αγορών σε συνεδρίαση της ημερομηνίας 07.09.2020 ζήτησε όπως δοθούν από τον Επιτυχόντα συμπληρωματικές επεξηγήσεις για την χαμηλή τιμή της προσφοράς του. Ο Επιτυχών απέστειλε στην Επιτροπή Αξιολόγησης διευκρινίσεις επεξηγώντας το χαμηλό ποσό της προσφοράς του. Οι επεξηγήσεις κρίθηκαν τόσο από την Επιτροπή Αξιολόγησης όσο και από την Επιτροπή Προσφορών και Αγορών ικανοποιητικές και ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε στον Επιτυχόντα.

Οι Αιτητές ως πρώτο λόγο ακύρωσης της πιο πάνω απόφασης προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η Αναθέτουσα Αρχή κατά την αξιολόγηση της προσφοράς του Επιτυχόντα περιέπεσε σε σειρά παρατυπιών.

Αρχικά, αναφέρουν, ότι τόσο η Επιτροπή Αξιολόγησης όσο και η Επιτροπή Αγορών και Προμηθειών δεν ερεύνησαν επαρκώς προτού καταλήξουν. Η τελευταία, ενώ αρχικά ορθά ζήτησε περαιτέρω διευκρινίσεις και τεκμηρίωση της ασυνήθιστα χαμηλής τιμής, όταν η Επιτροπή Αξιολόγησης παρουσίασε ως λογικές και ικανοποιητικές τις επεξηγήσεις που έδωσε ο επιτυχών, αυτές υιοθετήθηκαν άμεσα και χωρίς αιτιολογία. Η έλλειψη δέουσας έρευνας ισχυρίζονται έγκειται στο γεγονός ότι και στα δύο ηλεκτρονικά μηνύματα τα οποία απέστειλε ο Επιτυχών δεν στοιχειοθετείται ότι όσα αναφέρονται είναι αληθινά οι δε απαντήσεις του είναι αόριστες και ατεκμηρίωτες. Η απλή αναφορά ότι είναι σε θέση να ανταπεξέλθει

επιτυχώς καθώς και η αναφορά για 27 έτη πείρα, δεν συνοδεύονται με αποδεικτικά στοιχεία, ενώ η αναφορά ότι τα μέλη της Κοινοπραξίας επιθυμούν να συνεργαστούν με την Αναθέτουσα Αρχή, δεν αναιρεί το γεγονός ότι μία ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά σε ένα τόσο σημαντικό έργο, ελλοχεύει κινδύνους για κακής ποιότητας υπηρεσιών με συνεπακόλουθες οικονομικές ζημιές για την Αναθέτουσα Αρχή κατά την εκτέλεση του έργου.

Υποστηρίζουν επίσης, ότι πουθενά, δεν στοιχειοθετείται, η αναφορά ότι ο υπολογισμός της τιμής έγινε βάσει του πραγματικού χρόνου που απαιτείται σε ώρες εργασίας. Συγκεκριμένα, θα έπρεπε να ζητηθεί ανάλυση υπολογισμού και σκεπτικού αμοιβής «ΑΝΘΡΩΠΟΩΡΕΣ – ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΗΣ» όπου να στοιχειοθετείται επακριβώς το κόστος της εργασίας που θα προσφερθεί, κάτι που δεν έγινε. Η Αναθέτουσα Αρχή, δεν διερεύνησε την επάρκεια σε κατανεμημένο και κοστολογημένο χρόνο για τις διάφορες εργασίες που απαιτούνται από τη σύμβαση που υπεβλήθησαν, δηλαδή τον πίνακα που τιτλοφορείται «ΑΝΘΡΩΠΟΩΡΕΣ – ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΗΣ». Απλώς αρκέστηκε να εμπιστευτεί τα δηλωθέντα και παρέπεμψαν σχετικά σε απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου¹ καθώς και στο άρθρο 45 του Νόμου 158(I)/99. Συνεπώς ισχυρίζονται υπάρχει έλλειψη δέουσας έρευνας και παραβίαση της αρχή της χρηστής διοίκησης και ορθής και δίκαιης άσκησης της διακριτικής εξουσίας της Αναθέτουσας Αρχής η οποία όφειλε, ακόμα και μετά τις συμπληρωματικές διευκρινίσεις να διερευνήσει περαιτέρω το θέμα, ούτως ώστε να ικανοποιηθεί ότι δεν υπάρχουν κίνδυνοι κακής ποιότητας

¹ Δήμος Αγίας Νάπας ν. Α Klatsias Constructions Ltd (2006) 3 ΑΑΔ 96

παρεχόμενων υπηρεσιών και όχι απλά να αρκестεί στις τυπικές, αόριστες, ατεκμηρίωτες και αστοιχειώτες διαβεβαιώσεις του Επιτυχόντα. Σχετικά παρέπεμψαν στην εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας, Αρμόδιας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων με αρ. ΓΛ/ΑΑΔΣ 104 – 30/06/2017.

Με άλλο λόγο ακύρωσης υποστηρίζουν ότι στο Έντυπο 3 της προσφοράς του Επιτυχόντα υπό τον τίτλο «ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ - ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ», μέρος των έργων που παρουσιάζονται είναι εντελώς άσχετα με τα όσα χρειάζονται για να θεωρηθούν ως πείρα για την εκτέλεση παρόμοιων έργων και δεν αρκούν για να στοιχειοθετήσουν την προηγούμενη πείρα του Επιτυχόντα.

Επίσης δύο μέλη της Κοινοπραξίας, όπως προκύπτει από τα βιογραφικά τους σημειώματα, δεν έχουν την απαιτούμενη προηγούμενη πείρα καθότι δεν υπηρέτησαν όλα τα έτη από τη θέση του Σύμβουλου Επιμετρητή Ποσοτήτων. Σύμφωνα με το Έντυπο 4, παράγραφο 11 με τίτλο «Επαγγελματική εμπειρία», των εγγράφων του διαγωνισμού, με το οποίο ζητείται να δοθεί αναλυτική περιγραφή των καθηκόντων κατά τρόπο που να φαίνεται η συνάφεια με τις ζητούμενες υπηρεσίες, ο βαθμός εμπλοκής και ευθύνης, τα δύο από τα τρία μέλη της κοινοπραξίας δεν πληρούν τον πιο πάνω όρο. Συγκεκριμένα, θεωρούν ότι η προϋπηρεσία του κ. Σ. Νικολάου (2ο μέλος κοινοπραξίας) στη θέση διευθυντή τμήματος προσφορών και κοστολογήσεων στην εργοληπτική εταιρεία ANTONIS ASKANIS LTD, δεν είναι συναφής με τα καθήκοντα και τις ζητούμενες υπηρεσίες γιατί δεν παρείχε

συμβουλευτικές υπηρεσίες Επιμετρητή Ποσοτήτων όπως απαιτείται. Εντοπίζεται αντίφαση υποστηρίζουν ως προς τα έργα τα οποία δηλώνονται, τα καθήκοντα και τις χρονικές περιόδους εμπειρίας ως εργοδοτούμενος εργοληπτικής εταιρείας και στην συνέχεια ως ανεξάρτητος σύμβουλος. Ως προς τον κ. Χ. Κυπρίδημο (3^ο μέλος της Κοινοπραξίας) δεν εντοπίζονται στοιχεία επαγγελματικής τεκμηρίωσης «παρόμοιων» έργων ή πειστικά στοιχεία εμπειρίας παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών με την έννοια της συνάφειας με τις ζητούμενες υπηρεσίες, βαθμό εμπλοκής και ευθύνης. Συνεπώς, καταλήγουν οι Αιτητές, δεν έγινε ορθολογιστική αξιολόγηση και επαρκής έρευνα προτού η Επιτροπή Αξιολόγησης εισηγηθεί την κατακύρωση του διαγωνισμού στον Επιτυχόντα. Ανάλογα ισχυρίζονται έπραξε και η Επιτροπή Αγορών και Προμηθειών.

Όσον αφορά το περιεχόμενο του εντύπου 10 με τίτλο «ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ» στην Τεχνική Αξιολόγηση, οι βαθμολογίες είναι πανομοιότυπες με ελάχιστες διαφορές, γεγονός που φανερώνει έλλειψη δέουσας έρευνας αλλά και αδιαφάνειας. Η βαθμολογία στην τεχνική αξιολόγηση υποστηρίζουν δεν έγινε αναλυτικά και τεκμηριωμένα, αλλά σε γενικότητα, όπου σχεδόν όλοι οι διαγωνιζόμενοι πήραν περίπου τους ίδιους βαθμούς. Επίσης, η βαθμολογία δεν ήταν αντικειμενική και μετρήσιμη, όπως θα έπρεπε βάσει των προτροπών της εγκύκλιου με αρ. ΓΛ/ΑΑΔΣ 104 – 30/6/2017 του Γενικού Λογιστηρίου.

Επιπρόσθετα, στην οικονομική έκθεση αξιολόγησης και την συμπληρωματική έκθεση αξιολόγησης, η Επιτροπή Αξιολόγησης στο έντυπο με τίτλο «Βαθμολόγηση

Οικονομικών Προσφορών», στην κατάταξη των οικονομικών φορέων, αναφέρει ότι η τελική βαθμολογία για κάθε αποδεκτή προσφορά υπολογίζεται με τον μαθηματικό τύπο $\Lambda = (T \chi * 40\%) + (K \chi * 60\%)$ ενώ σύμφωνα με το άρθρο 9.6, ΤΟΜΟΣ Α' ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ, το T υπολογίζεται σε ποσοστό 30% και το K σε ποσοστό 70%. Η λανθασμένη εφαρμογή του τύπου, υποστηρίζουν, επιβεβαιώνει την πλημμελή μελέτη και αξιολόγηση της Επιτροπής Αξιολόγησης αλλά και την έλλειψη δέουσας έρευνας από την Αναθέτουσα Αρχή, πλήττει την αρχή της καλής πίστης και παραβιάζει την ορθή και δίκαιη άσκηση της διακριτικής εξουσίας της διοίκησης. Η αλλαγή του τύπου υπολογισμού της αξιολόγησης επηρεάζει τους Αιτητές οι οποίοι εάν γνώριζαν ότι η βαρύτητα είναι 40% και 60% θα χειρίζοντο διαφορετικά την προσφορά τους. Συγκεκριμένα, βάσει της βαρύτητας του 70% της αξιολόγησης που σχετίζεται με το συγκριτικό κόστος της οικονομικής προσφοράς, διαφαίνεται από τη τελική τεchnοοικονομική βαθμολογία του 62,54%, ότι η βαθμολογία του τεχνικού μέρους της προσφοράς (βαρύτητας 30%) είναι πολύ χαμηλή και αδικεί κατάφορα τους Αιτητές οι οποίοι έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους προς την Διοίκηση και παρέπεμψαν σε σχετικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου². Η βαθμολογία είναι αποφασιστικής και ουσιώδους σημασίας για την κατακύρωση του διαγωνισμού.

Υποστηρίζουν επίσης οι Αιτητές ότι η Αναθέτουσα Αρχή δεν έλαβε υπ' όψη της την επί μέρους τιμολόγηση που αφορούσε προκαταρκτικές υπηρεσίες σε σχέση με τον

² α) Leisureland Hotel v. Δημοκρατίας (1993) 3 ΑΑΔ 538 & β) Κυριάκος Σαλάτας v. Κυπριακού Συμβουλίου Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών, Υπόθεση Αρ. 1398/2012, 20/4/2016

Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό, η οποία στο τέλος δεν θα ίσχυε γιατί στη διαδικασία αυτή ήδη ελήφθη απόφαση για κατακύρωση του διαγωνισμού. Οι Αιτητές για τις εν λόγω προκαταρκτικές εργασίες προσέφεραν το ποσό των €7.985 το οποίο εάν ο διαγωνισμός κατακυρώνετο σ' αυτούς θα αφαιρείτο από τη συνολική προσφορά τους όπως θα συμβεί και για όλους τους προσφοροδότες. Η Επιτροπή Αξιολόγησης για το ζήτημα αυτό δεν αναφέρθηκε καθόλου στην Έκθεση της, γεγονός που και πάλι φανερώνει έλλειψη δέουσας έρευνας και πλημμελή μελέτη για το έργο.

Είναι επίσης ισχυρισμός των Αιτητών ότι δεν τηρήθηκαν ικανοποιητικά πρακτικά που να επεξηγούν τι λέχθηκε προφορικά από την Επιτροπή Αξιολόγησης. Στα πρακτικά όσον αφορά την ασυνήθιστα χαμηλή τιμή της προσφοράς του Επιτυχόντα δεν καταγράφηκε οτιδήποτε.

Προς υποστήριξη της θέσης τους παρέπεμψαν σε **αποφάσεις³**, όπου αναφέρεται ότι προσφορά που κρίνεται ασυνήθιστα χαμηλή πρέπει με τις διευκρινίσεις που παρέχονται να ικανοποιεί την Αναθέτουσα Αρχή ότι η προσφορά είναι αξιόπιστη και σοβαρή η δε κατακύρωση πρέπει να αιτιολογείται. Η τιμή του Επιτυχόντα είναι κατά 44% χαμηλότερη της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (€320.000) ενώ οι τιμές όλων των υπόλοιπων (5) προσφοροδοτών κυμαίνονται από 9% μέχρι 28% χαμηλότερα της εκτιμώμενης αξίας. Είναι πρακτικά αδύνατο, καταλήγουν, η υπερβολικά ασυνήθιστη χαμηλή προσφορά του Επιτυχόντα, να επιτυγχάνει την

³ α) PREMIXCO ASPHALTING CO. LTD ΚΑΙ ΆΛΛΟΙ v. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (1990) 3 ΑΑΔ 3756, β) LOGICOM PUBLIC LIMITED v. ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ κ.α., ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 153/2009, 14/1/2014

εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων όπως περιγράφονται στους όρους του διαγωνισμού.

Η Αναθέτουσα Αρχή απορρίπτει ως αβάσιμους όλους τους ισχυρισμούς των Αιτητών. Όσον αφορά την θέση περί έλλειψης δέουσας έρευνας και μη αναζήτησης διευκρινίσεων, αναφέρει ότι όταν εντόπισε τις χαμηλές τιμολογήσεις του Επιτυχόντα, έπραξε όλα όσα απαιτούνται για τη διαπίστωση των λόγων του χαμηλού ύψους της προσφοράς σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις αρχές που τίθενται από την ενωσιακή νομοθεσία και τη νομολογία⁴. Οι εξηγήσεις του Επιτυχόντα ως προς τη χαμηλή τιμή της προσφοράς του κρίθηκαν ικανοποιητικές ενώ δεν διαφάνηκε οποιοσδήποτε λόγος που κατά την κρίση της Επιτροπής Αξιολόγησης έπρεπε να οδηγήσει στον αποκλεισμό της προσφοράς του, και σημείωσε ότι τα τελευταία χρόνια στις περιπτώσεις υπηρεσιών συμβούλων είναι σύνηθες να λαμβάνονται προσφορές χαμηλότερες από τον πίνακα της Εγκυκλίου του Γενικού Λογιστηρίου, ΓΔ/ΑΑΔΣ 104 «Υπηρεσίες Συμβούλων Μελετητών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων». Παρέπεμψε επίσης στην απόφαση *LOGICOM PUBLIC LIMITED ν. ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ κ.α, Υπόθεση αρ. 153/2008, 27 Αυγούστου 2009*, όπου το Δικαστήριο, έκρινε ότι το θέμα της αποδοχής ή όχι ως ικανοποιητικών επεξηγήσεων από οικονομικό φορέα του οποίου η προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, είναι θέμα τεχνικής φύσεως για το οποίο ο μόνος αρμόδιος να γνωρίζει και να κρίνει είναι η διοίκηση.

⁴ C-198/16 P AGRICONSULTING EUROPE SA ΚΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αναφορικά με τον ισχυρισμό των Αιτητών για έλλειψη προηγούμενης πείρας των προσώπων μελών του Επιτυχόντα, η Αναθέτουσα Αρχή αναφέρει ότι σύμφωνα με τους όρους των Εγγράφων του Διαγωνισμού, σε περίπτωση κοινοπραξίας προσώπων, οι προϋποθέσεις αρκεί να πληρούνται αθροιστικά από τα μέλη της και ότι ανάλογα ισχύουν και για την επιτυχή υλοποίηση των συμβάσεων.

Αναφορικά με το μέλος κ. Σ. Νικολάου και τις υπηρεσίες επιμετρητή που παρείχε για το Έργο SAVOYA, σημειώνει ότι το εν λόγω έργο εκτελέστηκε από το 2008 μέχρι το 2012, και για το πρώτο έτος εκτέλεσης του ο κ. Νικολάου ήταν εργοδοτούμενος της εταιρείας ANTONIS ASKANIS LTD ως Διευθυντής Τμήματος Προσφορών και Κοστολογήσεων και ταυτόχρονα παρείχε υπηρεσίες επιμετρητή στο συγκεκριμένο έργο. Συνεπώς, καταλήγει, η εμπειρία του κ. Νικολάου ο οποίος παρείχε σχετικές υπηρεσίες και σε πλειάδα άλλων έργων ήταν καθόλα σύμφωνη με τις απαιτήσεις των όρων του Διαγωνισμού.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό των Αιτητών ότι η Επιτυχούσα δεν παράθεσε ανάλυση υπολογισμού και σκεπτικού αμοιβής «ΑΝΘΡΩΠΟΩΡΕΣ - ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΗΣ» και ότι ο υπολογισμός δεν έγινε βάσει του πραγματικού χρόνου που απαιτείται σε ώρες εργασίας, η Αναθέτουσα Αρχή απαντά ότι με την απάντηση του ο Επιτυχών έδωσε επαρκείς εξηγήσεις για το θέμα. Στην πραγματικότητα, τόνισε, στο έργο υπάρχει μεγάλη επανάληψη εργασιών αφού αυτό αφορά δημιουργία 500 κλινών και άλλων υποστηρικτικών σε αυτές χώρων. Κάποιοι από αυτούς, όπως τα δωμάτια, είναι πανομοιότυπα και ο τρόπος σχεδιασμού επαναλαμβανόμενος, κάτι το οποίο φαίνεται ότι λήφθηκε υπόψη και

από το σύνολο των προσφοροδοτών, οι προσφορές των οποίων ήταν κάτω του εκτιμώμενου κόστους της σύμβασης.

Το επιχείρημα σε σχέση με τον πίνακα «ΑΝΘΡΩΠΟΩΡΩΝ - ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΜΟΙΒΗΣ» αυτό υποστηρίζει είναι άστοχο καθότι οι εργασίες σε ανθρωπόωρες είναι στοιχείο το οποίο επηρεάζεται από διάφορες μεταβλητές όπως την αποτελεσματικότητα του εμπλεκόμενου προσωπικού, την εμπειρία του, καθώς και τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων υπολογισμού τα οποία δυνατόν να μειώνουν τον απαιτούμενο ανθρωποχρόνο εργασίας και καταλήγει ότι έλαβε υπόψη της το σύνολο των λόγων που έδωσε ο επιτυχών καθώς και την εμπειρία του η οποία καταδείχθηκε από την αξιολόγηση του Τεχνικού Μέρους της προσφοράς του.

Όσον αφορά τον μαθηματικό τύπο που χρησιμοποιήθηκε κατά την αξιολόγηση των προσφορών, η Αναθέτουσα Αρχή δέχθηκε ότι η Επιτροπή Αξιολόγησης εκ παραδρομής προσέδωσε βαρύτητα 40% στον τεχνικό φάκελο και 60% στον οικονομικό φάκελο αντί 30% στον τεχνικό φάκελο και 70% στον οικονομικό φάκελο. Το γεγονός όμως αυτό ανέφερε, ουδόλως επηρεάζει το τελικό αποτέλεσμα αφού και σε περίπτωση που αξιολογείτο σύμφωνα με τα ποσοστά 30% - 70%, και πάλι η κατάταξη των Αιτητών στην αξιολόγηση των προσφορών τους δεν αλλάζει. Αντίθετα η διαφορά τελικής βαθμολογίας των Αιτητών από του Επιτυχόντα θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη.

Τέλος ούτε ο ισχυρισμός των Αιτητών ότι η απόφαση είναι αναιτιολόγητη βάσει του άρθρου 9.6 του ΤΟΜΟΥ Α, Παροχή Ολοκληρωμένων Υπηρεσιών Επιμετρητή

Ποσοτήτων ευσταθεί. Οι όροι και προδιαγραφές του διαγωνισμού, συμπεριλαμβανομένων των ποσοστών βαρύτητας στην τελική κατάταξη της αξιολόγησης του Τεχνικού και Οικονομικού Μέρους των προσφορών, 30% η τεχνική προφορά και 70% η οικονομική, ήταν μέρος των Εγγράφων Διαγωνισμού και ως εκ τούτου γνωστά σε όλους τους ενδιαφερόμενους. Το γεγονός ότι δεν υπήρξε από τους ενδιαφερόμενους/συμμετέχοντες στο Διαγωνισμό σχόλιο ή ένσταση επί των ποσοστών βαρύτητας αξιολόγησης των προσφορών οι δε Αιτητές συμμετείχαν ανεπιφύλακτα στο Διαγωνισμό, ενεργοποιεί το Δόγμα της Επιδοκιμασίας – Αποδοκιμασίας και παρέπεμψε σε σχετική απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου⁵.

Άλλωστε, συνεχίζει, η τιμή δεν υπήρξε το αποφασιστικό κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης. Τα κριτήρια καθορίστηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή, με τρόπο που να διασφαλίζουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών στην πλέον συμφέρουσα οικονομική προσφορά. Η Τεχνική Προσφορά του Επιτυχόντα σημειώνει και η προσφορά των Αιτητών έλαβαν την ίδια βαθμολογία αξιολόγησης, ήτοι 38%. Συνεπώς είναι αβάσιμη η θέση τους ότι η εξίσωση βαρύτητας των δύο φακέλων είναι ανατιολόγητη ακριβώς γιατί οποιαδήποτε διαφορετική ποσόστωση της βαρύτητας της Οικονομικής και Τεχνικής Προσφοράς δε θα έδινε προβάδισμα στους Αιτητές έναντι του επιτυχόντα.

⁵ *Unicars Ltd v. Κυπριακής Δημοκρατίας* (2009) 3 ΑΑΔ 283

Προτού εξετάσουμε με τη σειρά που εμείς θεωρούμε πρακτικό τους λόγους ακύρωσης που προβάλλονται, θα παραθέσουμε στο βαθμό που είναι χρήσιμο για τις μετέπειτα διαπιστώσεις μας, όρους των εγγράφων του διαγωνισμού, και το άρθρο 69 του περί Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμου του 2016, Ν. 73(Ι)/2016. για τα οποία υπάρχουν ισχυρισμοί ότι παραβιάστηκαν.

Ο όρος 6(3) Τόμος Α προβλέπει ότι:

«6.3 Τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες

Για τη συμμετοχή τους στο διαγωνισμό, οι Οικονομικοί Φορείς πρέπει να πληρούν υποχρεωτικά τις παρακάτω προϋποθέσεις που αφορούν τις τεχνικές και επαγγελματικές τους ικανότητες:

- 1. Να εργοδοτεί τουλάχιστον τρεις Επιμετρητές Ποσοτήτων με ελάχιστη εμπειρία ως επιμετρητές ποσοτήτων όπως περιγράφεται πιο κάτω,*
- 2. Να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς κατά τα τελευταία δεκαπέντε (15) έτη, τουλάχιστον Μελέτη, Επίβλεψη και Διαχείριση Συμβολαίου για:*

Ένα υλοποιημένο παρόμοιο έργο δαπάνης άνω των €8.000.000 (οκτώ εκατομμυρίων ευρώ) χωρίς ΦΠΑ τα τελευταία 15 χρόνια.

ή

Δύο υλοποιημένα παρόμοια έργα δαπάνης άνω των €5.000.000 (πέντε εκατομμυρίων ευρώ) χωρίς ΦΠΑ έκαστο.

Διευκρινίζεται ότι η εμπειρία του ενός έργου των €8εκ χωρίς ΦΠΑ ή των δύο έργων €5εκ χωρίς ΦΠΑ έκαστο πρέπει να αφορά προσωπική του εργασία/εμπειρία και να πληρείται από το ίδιο άτομο.

[.....]»

Η έννοια του όρου «ολοκληρώσει» σημαίνει ποσοστό υλοποίησης της σύμβασης τουλάχιστον 80%.

3. Να έχει συμπεριλάβει στην προτεινόμενη Ομάδα Μελετητών για την υλοποίηση του Αντικειμένου της Σύμβασης, βασικούς μελετητές, τα προσόντα των οποίων αναφέρονται ως ελάχιστα απαιτούμενα πιο κάτω:

I. Βασικός Μελετητής 1: Υπεύθυνος Επιμετρητής Ποσοτήτων

Ο Υπεύθυνος Επιμετρητή Ποσοτήτων θα πρέπει να είναι κάτοχος πανεπιστημιακού διπλώματος ή τίτλου στον οικείο κλάδο, να έχει τουλάχιστον 15-ετή μεταπτυχιακή πείρα, σε σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης εργασίες όπως αυτά που περιγράφονται στον Τόμο Β των Εγγράφων Διαγωνισμού, και να έχει την αντίστοιχη θέση του Υπεύθυνου Επιμετρητή Ποσοτήτων σε έργα όπως αναφέρεται στην Παράγραφο 6.3.2.

II. Βασικοί Μελετητές 2 και 3: Επιμετρητές Ποσοτήτων

Οι Επιμετρητές Ποσοτήτων θα πρέπει να είναι κάτοχοι πανεπιστημιακού διπλώματος ή τίτλου στον οικείο κλάδο, να έχουν τουλάχιστον 10-ετή μεταπτυχιακή πείρα, σε σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης εργασίες όπως αυτά που περιγράφονται στον Τόμο Β των Εγγράφων του Διαγωνισμού.

4. «Νοείται ότι σε περίπτωση που ο προσφέρων είναι κοινοπραξία προσώπων, οι ανωτέρω προϋποθέσεις αρκεί να πληρούνται αθροιστικά από τα μέλη της κοινοπραξίας. Να σημειωθεί ότι όσον αφορά την προϋπόθεση σχετικά με την επιτυχή υλοποίηση των συμβάσεων αυτή δύναται να πληρείται αθροιστικά μόνο όσον αφορά τον αριθμό των συμβάσεων».

Το άρθρο 9.6 Τόμος Α προβλέπει τα εξής:

9.6 Ολοκλήρωση Αξιολόγησης

1. Υπολογίζεται η τελική βαθμολογία για κάθε αποδεκτή προσφορά με βάση τον μαθηματικό τύπο:

$$A = T * 30\% + K * 70\%$$

Όπου:

T= ο βαθμός αξιολόγησης της Τεχνικής Προσφοράς και

K = το συγκριτικό κόστος της Οικονομικής Προσφοράς.

2. *Γίνεται κατάταξη κατά φθίνουσα σειρά τελικής βαθμολογίας και Ανάδοχος ανακηρύσσεται ο Προσφέρων με τη μεγαλύτερη Τελική Βαθμολογία (Α).*
3. *Προσφορές που έχουν ίσες Τελικές Βαθμολογίες (Α) θεωρούνται ισοδύναμες. Στην περίπτωση αυτή οι ισοδύναμες Προσφορές κατατάσσονται κατά φθίνουσα σειρά ως προς την τεχνική βαθμολογία. Επικρατέστερη είναι η προσφορά με τη μεγαλύτερη Τεχνική Βαθμολογία.*

Το άρθρο 69 του Ν. 73(Ι)/2016 προβλέπει τα εξής:

«69.-(1) Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τις προμήθειες ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά.

(2) Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στο εδάφιο (1) μπορούν να αφορούν ιδίως:

(α) Τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών·

(β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή των υπηρεσιών ή για την εκτέλεση του έργου·

(γ) την πρωτοτυπία του έργου, των προμηθειών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα·

(δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του εδαφίου (3) του άρθρου 4·

(ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 71·

(στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα

(3) (α) Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα.

(β) Η αναθέτουσα αρχή δύναται να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στο εδάφιο (2).

(γ) Η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει την προσφορά, εάν διαπιστώσει ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις του εδαφίου (3) του άρθρου 4.

(4) Εάν η αναθέτουσα αρχή διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτόν τον λόγο μόνο μετά από διαβούλευση με τον προσφέροντα και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός εύλογης προθεσμίας την οποία ορίζει η αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107 της ΣΛΕΕ. Σε περίπτωση όπου η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει σχετικώς την Αρμόδια Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η οποία ενημερώνει την Επιτροπή».

Αρχίζουμε με τον ισχυρισμό ότι ο επιτυχών δεν διαθέτει την απαιτούμενη εμπειρία καθότι τα μέλη της Κοινοπραξίας Σ. Νικολάου και Χ. Κυπρίδημος δεν έχουν τεκμηριώσει την εμπειρία τους σε «παρόμοια» έργα.

Το ζήτημα εδώ τόσο των έργων που υποβλήθηκαν όσο και της εμπειρίας εν πολλοίς είναι τεχνικό και συνεπώς ανέλεγκτο. Το ζήτημα της εμπειρίας ενός προσώπου δεν είναι δυνατό να κρίνεται στη βάση και μόνο του τίτλου της θέσης που κατέχει εκτός και αν τα καθήκοντα του ρητά και περιοριστικά καθορίζονται κάτι βέβαια για το οποίο δεν υπάρχει ισχυρισμός από τους Αιτητές. Οι ισχυρισμοί των Αιτητών τόσο σε σχέση με τα έργα που υποβλήθηκαν κατά πόσο ήταν παρόμοια όσο και την πείρα από αυτά των μελών της Κοινοπραξίας οι οποίοι στην ουσία στηρίζονται σε μία γενική και ατεκμηρίωτη θέση απορρίπτονται.

Εδώ η Κοινοπραξία αποτελείτο από τρεις επιμετρητές και δεν αμφισβητήθηκε από τους Αιτητές ότι το μέλος Ε. Ανδρέου πληρούσε τις απαιτήσεις του όρου. Εν πάση περιπτώσει, η Αναθέτουσα Αρχή, δηλαδή το κατεξοχήν ειδικό όργανο αφού

εξέτασε όλα όσα υποβλήθηκαν και προέκυπταν μέσα από τα έργα και τα βιογραφικά των μελών της Κοινοπραξίας έκρινε ότι αυτοί διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία μέσα από συναφή έργα. Το κατά πόσον βέβαια ο κ. Σ. Νικολάου την περίοδο εκτέλεσης του έργου SAVOYA όντας διευθυντής τμήματος κοστολογήσεων παρείχε και υπηρεσίες επιμετρητή η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών δεν μπορεί να γνωρίζει σε αντίθεση με την Αναθέτουσα Αρχή, η οποία αξιολογώντας όσα είχε ενώπιον της κατέληξε ότι διαθέτει την απαιτούμενη εμπειρία. Υπό της περιστάσεις της παρούσας και δεδομένου ότι το ζήτημα εν πολλοίς είναι ανέλεγκτο το σύμβολο \checkmark μαρτυρεί ότι όσα υποβλήθηκαν εξετάστηκαν, αξιολογήθηκαν υπό το φως του όρου 6.3 πιο πάνω και κρίθηκαν ικανοποιητικά. Απορρίπτεται επίσης και ο ισχυρισμός τους για μη τήρηση πρακτικών.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό για ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά στον οποίο καθώς κρίνουμε εντάσσονται και οι ισχυρισμοί των Αιτητών για απουσία από τη προσφορά του Επιτυχόντα, ανάλυσης και σκεπτικού αμοιβής «*ΑΝΘΡΩΠΟΩΡΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΜΟΙΒΗΣ*» και διερεύνησης της επάρκειας σε κατανεμημένο και κοστολογημένο χρόνο παρατηρούμε τα εξής:

Καθώς προκύπτει από τον Διοικητικό Φάκελο η Επιτροπή Αξιολόγησης κατά το στάδιο αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών διαπίστωσε απόκλιση όλων των οικονομικών προσφορών από την εκτιμώμενη δαπάνη. Η προσφορά του επιτυχόντα ήταν κατά 43.75% χαμηλότερη οπότε και ζήτησε από τον επιτυχόντα

να επιβεβαιώσει γραπτώς εάν μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του Διαγωνισμού.

Ο επιτυχών με ηλεκτρονικό μήνυμα του επιβεβαίωσε ότι *«μπορεί να ανταπεξέλθει με το προσφερόμενο ποσό των €180.000 με τις απαιτήσεις του έργου»*. Η Επιτροπή Αξιολόγησης ενόψει της απάντησης έκρινε ότι η τιμή της προσφοράς του Επιτυχόντα είναι χαμηλότερη κατά 43,75% της αναμενόμενης τιμής είναι όμως λογική καθ' ότι ο επιτυχών επιβεβαίωσε ότι μπορεί να ανταπεξέλθει με τις απαιτήσεις του διαγωνισμού. Επίσης, όλοι οι προσφοροδότες έδωσαν πιο χαμηλή τιμή από τη εκτιμηθείσα δαπάνη και τέλος, ότι λόγω του μεγάλου ποσού του όλου έργου είναι λογικό το ποσοστό αμοιβής ενός επιμετρητή ποσοτήτων να είναι πιο χαμηλό από το συνηθισμένο.

Η Επιτροπή Προσφορών ενώπιον της οποίας τέθηκε η εισήγηση της επιτροπής αξιολόγησης σε συνεδρία της στις 7.9.2020 αφού άκουσε τις προφορικές επεξηγήσεις της Προϊσταμένης της Υπηρεσίας Διαχείρισης Περιουσίας και του Συντονιστή της Επιτροπής Αξιολόγησης Γ. Βακανά, έκρινε ότι το ζήτημα της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς απαιτούσε περαιτέρω διερεύνηση από την Επιτροπή Αξιολόγησης οπότε η τελευταία ζήτησε από τον επιτυχόντα όπως δώσει συμπληρωματικές εξηγήσεις για το ποσό της προσφοράς του. Ο επιτυχών ανταποκρίθηκε αναφέροντας τα εξής:

«Σε συνέχεια του ηλεκτρονικού σας μηνύματος ημερομηνίας 8 Σεπτεμβρίου 2020 αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, σας πληροφορούμε ότι η Κοινοπραξία Επιμετρητών Ποσοτήτων Ευθύμιου Ανδρέου – Σωτήρη Νικολάου – Χαρίλαου

Κυπρίδημου, κατά την ετοιμασία και την κοστολόγηση της προσφοράς μας, έχουν ληφθεί υπόψη τα ακόλουθα:

- 1. Όλα τα μέλη της κοινοπραξίας έχουν μεγάλη προσωπική εμπειρία πέραν των 27 χρόνων στην παροχή υπηρεσιών Επιμετρητή Ποσοτήτων, εκ των οποίων αρκετά χρόνια σε έργα του Δημόσιου Τομέα και ως εκ τούτου, γνωρίζουν πολύ καλά τις διαδικασίες για την ετοιμασία εγγράφων διαγωνισμού αλλά και γενικότερα τις διαδικασίες για έργα του Δημόσιου Τομέα.*
- 2. Όλες οι γενικές πληροφορίες για την ετοιμασία των εγγράφων διαγωνισμού με βάση τα πρότυπα των προσφορών του Δημόσιου Τομέα που αφορούν τον Επιμετρητή Ποσοτήτων, είναι σε ηλεκτρονική μορφή, κάτι που ουσιαστικά συνεπάγεται λιγότερο χρόνο για την ετοιμασία των νέων σχετικών εγγράφων.*
- 3. Ο τρόπος υπολογισμού της επαγγελματικής αμοιβής έγινε κατόπιν υπολογισμού του πραγματικού χρόνου που απαιτείται σε ώρες εργασίας, στη βάση της εμπειρίας μας σε παρόμοια έργα και όχι με τον απλό καθορισμό στατιστικού ποσοστού. Στον πιο πάνω υπολογισμό λήφθηκε υπόψη και η φύση του έργου όπου μεγάλο μέρος του αναμένεται να είναι επαναλαμβανόμενο.»*

Στη συνέχεια η Επιτροπή Προσφορών και αγορών σε νέα συνεδρία της ημερομηνίας

22.9.2020 όπως καταγράφεται στα πρακτικά της:

«

- *έλαβε υπόψη της την εκτιμώμενη αξία του εν λόγω διαγωνισμού που ανέρχεται σε €320.000, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.*
- *μελέτησε το περιεχόμενο της οικονομικής έκθεσης αξιολόγησης του αναφερόμενου διαγωνισμού ημερομηνίας 07/08/2020 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ XIV).*
- *Έλαβε υπόψη της το περιεχόμενο της συμπληρωματικής οικονομικής έκθεσης αξιολόγησης ημερομηνίας 09/09/2020 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ XV) και ειδικότερα την επιστολή του Σωτήρη Νικολάου εκ μέρους της Κοινοπραξίας «Ευθύμιος Ανδρέου – Σωτήρης Νικολάου – Χαρίλαος Κυπρίδημος» ημερομηνίας 08/09/2020 όπου δίδονται μεταξύ άλλων οι ακόλουθες επεξηγήσεις για την ασυνήθιστα χαμηλή τους προσφορά:*
 - *όλα τα μέλη της κοινοπραξίας έχουν μεγάλη προσωπική εμπειρία πέραν των 27 χρόνων στην παροχή υπηρεσιών Επιμετρητή Ποσοτήτων και*

γνωρίζουν πολύ καλά τις διαδικασίες για την ετοιμασία εγγράφων διαγωνισμού αλλά και γενικότερα τις διαδικασίες για έργα του Δημόσιου Τομέα

- ο τρόπος υπολογισμού της επαγγελματικής αμοιβής έγινε κατόπιν υπολογισμού του πραγματικού χρόνου που απαιτείται σε ώρες εργασίας, στη βάση της εμπειρίας τους σε παρόμοια έργα και όχι με τον απλό καθορισμό στατιστικού ποσοστού
 - στον πιο πάνω υπολογισμό λήφθηκε υπόψη και η φύση του έργου όπου μεγάλο μέρος του αναμένεται να είναι επαναλαμβανόμενο και
 - λήφθηκε υπόψη η επιθυμία και το ενδιαφέρον των μελών της κοινοπραξίας να συνεργαστούν με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου για το συγκεκριμένο έργο που θα θεωρείται έργο προς αναφορά
- άκουσε τις προφορικές επεξηγήσεις του Γιάννη Βακανά, Πολιτικού Μηχανικού στην Υπηρεσία Διαχείρισης Περιουσίας και Συντονιστή της Επιτροπής Αξιολόγησης αναφορικά με το περιεχόμενο της οικονομικής και της συμπληρωματικής οικονομικής έκθεσης αξιολόγησης και το γεγονός ότι οι αναφερόμενες επεξηγήσεις που δόθηκαν από την Κοινοπραξία «Ευθύμιος Ανδρέου – Σωτήρης Νικολάου – Χαρίλαος Κυπρίδης» κρίνονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης λογικές και ικανοποιητικές.

ΑΠΟΦΑΣΗ:

Η Επιτροπή μετά από σοβαρή μελέτη όλων των εγγράφων που είχε ενώπιόν της, όπως αυτά αναφέρονται πιο πάνω και μετά από σχετική διεξοδική συζήτηση και αφού επίσης έλαβε υπόψη τους παράγοντες και το αιτιολογικό που αναφέρεται στην έκθεση αξιολόγησης ως ανωτέρω ομόφωνα αποφάσισε όπως υιοθετήσει την εισήγηση της Επιτροπής Αξιολόγησης για κατακύρωση του πιο πάνω διαγωνισμού στη Κοινοπραξία «Ευθύμιος Ανδρέου – Σωτήρης Νικολάου – Χαρίλαος Κυπρίδης», η οποία έχει επιτύχει στη ψηλότερη τεχνοοικονομική βαθμολογία μετά την τεχνική και οικονομική αξιολόγηση και πληροί τους όρους και τις προδιαγραφές του διαγωνισμού. Το συνολικό ποσό κατακύρωσης ανέρχεται σε €180.000 μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.»

Στο σύγγραμμα Δημητρίου Γ. Ράϊκου, *Δίκαιο των Δημοσίων Συμβάσεων*, Γ΄

Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2019, σε σχέση με το ζήτημα

της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, μεταξύ άλλων, αναφέρονται τα εξής:

Σελίδα 523

«4. Οι ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές

Η έννοια της «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς» («abnormally low offer») δεν δίνεται ρητά από τις διατάξεις των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις, αλλά αναφέρεται σε μια προσφορά για την οποία, ενόψει των ευνοϊκών όρων που περιέχει, δημιουργούνται αμφιβολίες για τη σοβαρότητα ή τη φερεγγυότητα της, δηλαδή για τη δυνατότητα του προσφέροντος οικονομικού φορέα να εκτελέσει τη σύμβαση σύμφωνα με τους προσφερόμενους όρους.

Η οδηγία 2014/24/ΕΕ, -όπως και η προηγούμενη οδηγία 2004/18/ΕΚ- δεν υπαγορεύει την υποβολή χαμηλών προσφορών, αλλά θεσπίζει ορισμένες διατάξεις για τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, φαινόμενο συχνό στις δημόσιες συμβάσεις, ιδίως στις συμβάσεις δημοσίων έργων, που είχε ως αποτέλεσμα μετά την ανάθεση του έργου ο ανάδοχος να μην είναι σε θέση να εκτελέσει το έργο σύμφωνα με τις αρχικές τιμές και να προσφεύγει σε τεχνική αύξηση του εργολαβικού ανταλλάγματος, μέσω των διατάξεων για νέες και πρόσθετες εργασίες, με τελικό δυσμενές επακόλουθο αυτής της αύξησης, τη διαμόρφωση του τελικού κόστους σε επίπεδα που δεν είχαν προβλεφθεί από τον προϋπολογισμό του δημόσιου φορέα.»

Σελίδα 524

«Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο.»

Σελ. 528

«Η έννοια της «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς» είναι αόριστη αξιολογική έννοια. Το τελικό βάρος της δικαιολόγησης της «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς» δεν φέρει η αναθέτουσα αρχή, αλλά ο προσφέρων οικονομικός φορέας, δοθέντος ότι τα στοιχεία που μπορούν να δικαιολογήσουν την υποβληθείσα προσφορά συνδέονται πρωτίστως με την επιχειρηματική πολιτική του τελευταίου και βρίσκονται κατά κανόνα στη δική του σφαίρα επιρροής.

Η αναθέτουσα αρχή σε περίπτωση αποδοχής ή απόρριψης της προσφοράς πρέπει να αιτιολογήσει πλήρως και ειδικώς την απόφασή της και ιδιαίτερα να λάβει υπόψη τις προσφερθείσες διευκρινίσεις, η δε απόφασή της αυτή πρέπει να προσανατολίζεται αφενός στη φερεγγυότητα της προσφοράς και

αφετέρου στην ανάπτυξη υγιούς, πραγματικού και αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Όταν η χαμηλή προσφορά δικαιολογείται από τις διευκρινίσεις που δόθηκαν, τότε η απόρριψη αυτής δεν είναι επιτρεπτή και θα είναι, άλλωστε, αντίθετη προς το πνεύμα των διατάξεων της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, που στοχεύουν να διασφαλίσουν την ανάθεση της δημοσίας σύμβασης στον πλέον ανταγωνιστικό προσφέροντα.».

Σε σχέση με το ίδιο ζήτημα στην LOGICOM PUBLIC LIMITED ν της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών (πιο πάνω) αναφέρονται τα εξής:

«Το προοίμιο της Οδηγίας δεν ρίχνει φως στο πώς η αρμόδια αρχή θα πρέπει να προσεγγίσει τις εξηγήσεις που προσφέρονται από τον προσφοροδότη της υπό διερεύνηση προσφοράς. Ωστόσο, υποδεικνύεται στη νομολογία του ΔΕΕ και του Πρωτοδικείου ότι ο προσφοροδότης που κρίνεται ότι υπέβαλε ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά πρέπει με τις διευκρινίσεις που παρέχει να ικανοποιήσει την Αναθέτουσα Αρχή ότι η προσφορά είναι, όπως αναφέρεται στο αγγλικό κείμενο των αποφάσεων, «genuine» (γνήσια) (βλ. *Lombardini (ανωτέρω)* και *Fratelli Costanzo SpA [1989] ECR 1839*), ή «reliable and serious» (αξιόπιστη και σοβαρή) (βλ. *Renco SpA, Case T-4/01* ημερ. 25.2.2003 και *TQ3 Travel Solutions Belgium SA, Case Y-148/04* ημερ. 6.7.2005) ή ότι είναι «genuine and viable» (γνήσια και σοβαρή) (βλ. *C-147/06* και *C-148/06 SECAP SpA και Santorso Soc. Coop.arl* ημερ. 15.5.2008). Τα δε κριτήρια που δύνανται να ληφθούν υπόψη στον προσδιορισμό της οικονομικά πλέον συμφέρουσας προσφοράς δεν απαριθμούνται περιοριστικά [...].».

Εφαρμόζοντας τις πιο πάνω αρχές, στα γεγονότα της παρούσας όπως τα έχουμε παραθέσει τα οποία και θεωρούμε ότι είναι όχι μόνο τεχνικής φύσης αλλά και ειδικών γνώσεων, καταλήγουμε ότι ήταν εύλογα επιτρεπτό για την Αναθέτουσα Αρχή να δεχθεί ως ικανοποιητικές τις διευκρινίσεις που έδωσε ο επιτυχών. Επομένως οι ισχυρισμοί των Αιτητών σε σχέση με τη χαμηλή προσφορά του επιτυχόντα όπως και όσοι διασυνδέονται με αυτή δεν ευσταθούν. Η Αναθέτουσα Αρχή από τη στιγμή που διαπίστωσε ότι όλες οι προσφορές ήταν κάτω από την εκτιμώμενη δαπάνη ορθά ζήτησε από τον επιτυχόντα που είχε τη χαμηλότερη

προσφορά, όπως το άρθρο 69 Ν. 73(I)/2016 προβλέπει, να επεξηγήσει τους λόγους της χαμηλής προσφοράς του. Στα πλαίσια δηλαδή δέουσας έρευνας ζήτησε να πληροφορηθεί τους λόγους που η προσφορά του επιτυχόντα ήταν χαμηλή ώστε να είναι σε θέση να κρίνει εάν αυτός μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σύμβασης. Η Επιτροπή Αξιολόγησης ως το κατ' εξοχήν ειδικό όργανο προτού καταλήξει εξέτασε όσα ο επιτυχών έθεσε ενώπιον της. Συνεπώς δεν τίθεται ζήτημα απουσίας δέουσας έρευνας. Όπως είναι νομολογημένο μια έρευνα θεωρείται πλήρης όταν συλλέγονται και συνεκτιμούνται τα ουσιώδη στοιχεία τα οποία αφού αξιολογηθούν από το αποφασίζον όργανο μπορούν να το οδηγήσουν σε ασφαλή συμπεράσματα ΕΕΥ ν. Ζάμπογλου (1997) 3ΑΑΔ 270.

Οι Αιτητές βέβαια προβάλλουν και τον ισχυρισμό ότι η απόφαση είναι αναιτιολόγητη. Τον ισχυρισμό τους αυτό τον συνέδεσαν με την επάρκεια των διευκρινίσεων που έδωσε ο επιτυχών. Δεν συμφωνούμε με τη θέση των Αιτητών για απουσία αιτιολογίας. Αυτή προκύπτει κατά τρόπο σαφή από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης αλλά και τα στοιχεία του φακέλου. Αιτιολογία της απόφασης, αποτελούν όσα ο επιτυχών με την επιστολή τους ημερ. **08.09.2020** έθεσε ενώπιον της Αναθέτουσας Αρχής και τα οποία κρίθηκαν λογικά και ικανοποιητικά.

Σ' ότι αφορά τον ισχυρισμό των Αιτητών για έλλειψη έρευνας στη βάση του παραδεκτού από την Αναθέτουσα Αρχή ότι η βαρύτητα που δόθηκε στον τεχνικό και οικονομικό μέρος δεν ήταν η προβλεπόμενη στα έγγραφα του διαγωνισμού ούτε αυτός βοηθά τους Αιτητές, αφού και κατ' εφαρμογήν του προβλεπόμενου τύπου σύμφωνα με τον οποίο η τεχνική προσφορά έχει βαρύτητα 30% και η οικονομική

70% (άρθρο 9.6 Τόμος Α) και πάλι η προσφορά των Αιτητών δεν είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη.

Τέλος ούτε ο ισχυρισμός σε σχέση με τα ποσοστά βαρύτητας στην τελική κατάταξη της αξιολόγησης του τεχνικού και οικονομικού μέρους ευσταθεί καθότι όπως η Αναθέτουσα Αρχή υποδεικνύει ενεργοποιείται το δόγμα της επιδοκιμασίας και αποδοκιμασίας. Οι όροι και οι προδιαγραφές του διαγωνισμού ήσαν εκ των προτέρων γνωστά στους Αιτητές οι οποίοι δεν νομιμοποιούνται εκ των υστέρων επειδή ο διαγωνισμός δεν τους έχει κατακυρωθεί να παραπονούνται.

Ενόψει όλων των πιο πάνω ομόφωνα αποφασίζουμε απόρριψη της προσφυγής και επικύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης χωρίς οποιαδήποτε άλλη διαταγή.